

Aprender a Escoltar

E. GELABERT

Escoltar és un exercici econòmic, ben barat, que tots sense excepció podem practicar sempre que vulguem. Aquesta acció és una donació als altres que ens permet rebre nous coneixements, compartir emocions, ser solidaris... Perquè escoltar és sempre una acció recíproca, que ens converteix en membres de la comunitat.

L'ACUDIT

11
valors

Joan Salicrú

A l'hora d'adjudicar temes a números concrets, al consell de redacció de *Valors* apareix un concepte curiós: el de números de fred o de calor. Entenem que segons quines temàtiques són més adequades a una època de l'any o a una altra. Escoltar, per exemple, creiem que és una d'aquestes temàtiques de tardor-hivern i per això la teníem guardada per un número d'aquesta època, que és quan la practiquem més perquè ens passem més estona reclosos. La persona idònia per a introduir el tema no podia ser altre que l'autor de *L'art de saber escoltar* i padrí d'aquesta revista, Francesc Torralba. Ho teníem clar. Igual que el nom del personatge mediàtic que protagonitzés l'espai central del monogràfic: Gaspar Hernández, el periodista de Catalunya Ràdio que ens els darrers temps ens ha captivat a molts per la capacitat d'escoltar que ha demostrat fent ràdio. Amassat el cos del número, vam convenir que seria interessant preguntar als col·lectius de disminuïts la percepció que tenen de l'escoltar -els sords perquè no hi senten i els cecs perquè usen més que ningú aquest sentit-. Finalment, vam convidar el periodista Toni Aira a plantejar si, un cop ha escoltat, la societat actual sap discernir entre allò que val i el que no val la pena. Escolteu, doncs, atentament aquest número. ■

Joan Salicrú, codirector de *Valors*

Francesc Torralba

Escoltar: copsar l'altre a

No és fàcil definir l'essència de l'acte d'escoltar. Molt sovint les activitats més aparentment prosaiques són les més difícils de delimitar conceptualment.

Les exercim diàriament, però no pensem suficientment què és allò essencial que les caracteritza, ni el que les fa realment valuoses.

Escoltar és, en essència, copsar l'altre al dedins. És acollir la veu de l'altre sense dissoldre la seva identitat en els nostres esquemes conceptuals. En aquest sentit, escoltar és lluitar contra els propis esquemes, contra la *forma mentis* que intenta reduir l'altre a la categoria de concepte.

Escoltar l'altre és deixar que l'altre s'expressi, que sigui el que és i el que està cridat a ésser. És, en aquest sentit, un acte d'alliberament, de despossessió, però, a la vegada, d'anhel per l'altre, de desig de conèixer el seu secret. No hi ha escolta si no hi ha voluntat, *eros*, desig de l'altre; però tampoc no hi ha escolta, si aquest anhel es converteix en força possessiva que no deixa ser a l'altre ser el que és.

Copsar és entendre. Diem, per exemple, que algú ha copsat el sentit d'una paraula, la significació d'un acte. No consisteix, solament, en sentir una paraula, sinó en entendre quin missatge es comunica a través d'aquella paraula, el valor semàntic que té. Copsar és comprendre els implícits, el que no està dit en la paraula, però sí en la seva entonació; el que no queda registrat en el llenguatge verbal, però sí en el gest del qui parla.

Escoltar és copsar l'univers de l'altre en tota la seva complexitat. Tendim a forjar-nos

una imatge massa petrificada de l'altre, massa estàtica i quieta que ens serveix per tipificar-lo i reduir-lo a la categoria d'objecte, però l'altre és, per definició, un univers, una constel·lació de significats i de sensibilitats que només a través d'un prolongat i tenaç acte d'escolta es va comprènent. Escoltar l'altre és refusar la imatge preestablerta de l'altre, és combatre els prejudicis i les precomprensions que tenim d'ell, és instal·lar-se en el dubte metòdic com a principi hermenèutic.

Parlar és, al mateix temps conèixer l'altre i donar-se a conèixer a l'altre. L'altre no és solament un conegut, és saludat. No és tan sols nomenat, és també invocat. Per dir-ho en termes gramaticals, l'altre no apareix en nominatiu, sinó en vocatiu. Parlar i escoltar són una sola cosa, no es succeeixen. En parlar s'institueix una relació d'igualtat i, consegüentment, es reconeix la justícia, la igualtat en dignitat entre els interlocutors.

L'altre és, en paraules d'Emmanuel Levinas (1906-1995), un rostre. El rostre, tal com l'entén el filòsof lituà, no és el conjunt format per un nas, un front, uns ulls i una boca...És tot això, certament, però adquireix la significació de rostre quan obre una nova dimensió de l'ésser. Tot mirant el rostre d'una persona, ens adonem que el seu ésser no està tancat en la seva for-

definicions

Escoltar

[s. XIV; del ll. vg.
**ascultare*, amb reducció del diftong inicial de *auscultare*.]

1 Fer atenció a allò que diu (algú), al soroll que fa (una cosa), etc.

2 Fer cas (d'allò que ens diuen o de la persona que ens ho diu), creure, obeir.

Extret de Gran diccionari de la Llengua. www.grec.net.

 "No hi ha escolta si no hi ha voluntat, 'eros', desig de l'altre"

EDITORIAL

Escotar des del cor

"Escotar no és posseir. La possessió nega la dependència de l'ésser"

ma i ofert en la mà; està obert, s'instal·la en profunditat i, en aquesta obertura, es presenta, d'alguna manera, personalment.

El rostre és un mode irreductible d'ésser, és allò de l'altre que no puc acabar de capir amb els meus propis conceptes, escapa al treball del concepte. Les coses són com són, no es presenten personalment, no tenen identitat. La cosa s'agafa, es disposa d'ella, es trasllada d'un lloc a l'altre. Les coses són éssers sense rostre. Però el rostre no és pot domesticar, ni emprar com un objecte. El rostre és aquella expressió de divinitat que hi ha en l'altre; és enigma, revelació; és el fonament de la seva dignitat.

Copsar el rostre de l'altre al dedins és acollir-lo, és ésser hospitalari. Escotar no és posseir, menys encara dominar. La possessió nega la independència de l'ésser sense destruir-lo. Com diu Emmanuel Levinas, veure un rostre és ja escoltar el 'no mataràs' i escoltar el 'no mataràs' és escoltar 'justícia social'. El rostre parla sense dir res; més encara, el rostre crida. L'homicidi és possible perquè no s'escolta el rostre de l'altre. És possible quan encara no s'ha mirat l'altre cara a cara. La visió del rostre de l'altre no és una experiència, és una sortida de si, un contacte amb un altre ésser i no una simple sensació.

Escotar és copsar el rostre de l'altre al dedins i, en fer això, escoltar es converteix en un acte de responsabilitat, d'autolimitació, de contenció, de respecte als límits de l'altre, a la seva integritat física i moral. En escoltar-lo, capto que no puc fer el que vulgui amb l'altre, que he de respectar-lo.

L'ésser violent no escolta, no copsa el rostre de l'altre. No surt de si mateix. Es limita a pren-

Hi ha accions ben senzilles per canviar el món, una d'elles és escoltar. Quants conflictes es podrien evitar si les parts en disputa s'intentessin escoltar els arguments? Quantes famílies no s'haurien trencat si els seus membres haguessin après a escoltar-se? Quantes persones se sentirien més acompanyades si les seves paraules fossin captades per un rostre comprensiu i no el silenci? Escoltar és un gest gratuït de donació als altres que només demana temps. A tots ens agrada que ens escoltin, però som capaços d'escoltar els altres? En sabem?

Les relacions interpersonals cada cop són més fugaces, les informacions -influides per les noves tecnologies- més breus i l'acceleració quotidiana limita les converses. En aquest context resultem més inexperts en l'art d'escoltar. Escoltar, òbviament, és més que sentir paraules. Escoltar, pensem, és deduir què s'amaga darrera les paraules del nostre interlocutor. És comprendre l'altre, sense jutjar-lo, sense pressionar-lo, acceptant els seus límits. Escoltar és donar-nos per solidaritat, encara que aquesta donació sovint també ens aporta coneixement.

En definitiva, escoltar és cabdal per a la societat actual, per fer d'aquesta Terra un món millor. De fet, per escoltar, no calen les orelles, només el cor, com ens demostren els col·lectius de cecs i sords. Escoltar deixa de ser una simple acció i es converteix en un valor quan les paraules es transformen en sentiments o emocions compartides. ■

[Escotar és cabdal per fer d'aquesta Terra un món millor. De fet, per escoltar, no calen les orelles, només el cor]

dre i a posseir. La possessió nega l'existència de l'ésser independent. Escoltar és deslligar l'altre, deixar que viatgi pel nostre ésser, que pugui ésser al dedins de la nostra ànima. No és agafar-lo com un objecte, és deixar que peregrini a través de nosaltres.

Copsar el rostre de l'altre al dedins no vol dir fer-lo a la nostra mesura, tampoc no vol dir emmarcar-lo en la nostra visió. Significa deixar que l'altre sigui el que és dins del nostre ésser. Escoltar és ésser permeable a l'altre, esdevenir receptiu a les seves paraules, gestos i silencis, obrir, en el màxim grau, les porositats de la pell per tal de ser atent a la seva presència. Incorporar-lo al dedins del nostre ésser és no po-

(segueix a la pàgina del darrera)

sar-li un morrió. En escoltar-lo, deixem que s'expressi, fins i tot, quan ens violenta allò que diu i que fa. Escoltar els qui ja sabem què diran o imaginem el què diran no exigeix gens de coratge, però copsar l'altre estrany al dedins, sense saber, de bell antuvi, com és l'altre, ni què vol, és, sens dubte una aventura ple de risc.

Escoltar no sempre és plaent. En ocasions és dolorós, sobretot quan l'altre esdevé un hoste inquietant que altera substantivament el nostre mode de pensar i de viure. Aleshores tendim a construir l'existència en forma d'amagatall i ens anem amagant cada cop més de l'altre que ens inquieta i ens emboliquem cada vegada més en aquest capgirament.

Quan aquest procés va creixent de to, es crea una nova situació que es torna dia a dia i d'amagatall en amagatall cada cop més crítica. A la fi, només escoltem el que ens interessa escoltar, els qui ja sabem què diran i, d'aquesta manera, el cercle del món s'estreny cada cop més, fins a esdevenir una capseta sense aire. L'altre inquietant ens sotragueja, trenca la cuirassa del nostre amagatall.

Cal deixar entrar l'altre al dedins. Però l'altre només se'l pot deixar entrar allà on un és realment, allà on viu, on un viu una vida veritable. Ningú no pot entrar en la nostra vida, si no li obrim la porta, però en obrir-li, el que és incert fa acte de presència i un món de possibles fecunditats comença a bategar.

 "En escoltar-lo, capto que no puc fer el que vulgui amb l'altre, que he de respectar-lo"

L'acte d'escoltar consisteix en copsar l'altre al dedins, però, per això, cal combatre l'ànima dispersa i contradictòria que tenim. Escoltar l'altre és, com diu Martin Buber, captar el que és invisible en ell, el que de més profund i de més alt hi ha en la presència de l'altre. En escoltar-lo, el més profund de la seva ànima, la força divina del seu interior es vincula amb la nostra mateixa ànima i es fonen els elements disgregats els uns amb els altres; en resum: hi ha una unificació. ■

Francesc Torralba és doctor en filòsof i doctor en teologia. Professor de la Universitat Ramon Llull, membre investigador de l'Institut Borja de Bioètica i Cap Acadèmic de la Càtedra Ramon Llull-Blnaquerna. També és director de l'anurai Ars Brevis i membre del Comitè de l'Ètica Assistencial del l'Hospital Sant Rafel de Barcelona.

L'apunt

L'art de saber escoltar

La bibliografia de Francesc Torralba és molt extensa, fins i tot, Pagès Editors acaba d'iniciar la publicació d'una col·lecció dedicada exclusivament al pensament d'aquest autor. Però en aquesta ocasió, hem de destacar el darrer dels èxits d'aquest filòsof: *L'art de saber escoltar* (2006). En aquesta obra Torralba explica com escoltar és acollir l'altre per arribar al coneixement mutu, l'amistat i l'amor, desinflar el propi ego i enriquir-se amb la totalitat de l'altre. *L'art de saber escoltar* ha estat traduït al castellà, l'italià, el francès i l'anglès. ■

L'ORIGEN DELS MOTS | JOAN BARON

Escoltar

L'art de saber parar l'orella és una capacitat que traspasa la simple captació i descodificació d'un missatge sonor i s'endinsa en un complex entramat de sentiments i reaccions.

El mot *akoúo* constitueix l'única manera de descriure aquest procés en la llengua grega, a diferència del llatí que divideix l'actitud del receptor en activa o passiva a partir dels verbs *auscultare* (escoltar) i *audire* (oir).

La dificultat de distingir determinats sons del brogit de fons pot ser a vegades tan complicada com corroborar la veracitat de les suposicions. Aquesta comparació recull el paradigma de les paraules *rumor* i *remor*, que provenen ambdues del llatí *rumor*, *-oris* i

expressen una idea d'origen incert i poc definida.

Si bé els dos casos anteriors poden arribar a provocar una situació de pànic general, hi ha persones que no poden suportar determinats sorolls. El mot grec *fonofòbia* (*phoné* = so + *phóbos* = terror) descriu aquesta intolerància de l'oida. De la mateixa manera, tot allò que no sona bé a la nostra orella en el parlar o en la música, entre altres, rep el nom de *cacofonia* (*kakós* = dolent + *phoné* = so) per oposició a *eufonia* (*eû* = bo + *phoné* = so).

Finalment, la dita afirma que les paraules volen i els escrits romanen. Més enllà del sentit metafòric, l'adjectiu *sònic* fa referència a la velocitat de les ones sonores i descriu un límit que, curiosament, només l'aviació ha estat capaç de superar. ■

SABIES QUE... |
NICOLAU GUANYABENS

les campanes són l'única veu del passat que podem escoltar?

Antigament la gent escoltava les campanes. Representaven la comunicació de banda ampla entre veïns. Els sons del bronze cohesionaven la identitat de cada poble. El campanar era punt de referència, símbol de la vida comunitària, mescla de noticiari, alarma, rellotge i avisador, tot compactat i sense cables. Així sí: el camp d'irradiació de les ones era limitat, uns quatre quilòmetres. Ara bé, una catedral, per exemple, podia tenir un estoc de 250 tocs diferents. Hi havia tocs específics per a les necessitats pròpies de cada indret. Tots sabem que existia arreu el toc d'incendi. Però és que les campanes informaven de si el foc era gran o petit, i assenyalaven a quin barri o carrer s'havia iniciat. Tots hem sentit a parlar del toc de defunció, però és que, segons les variants del so, hom podia conèixer si el mort era nen, jove, adult o vell, home o dona, solter o casat, clergue o laic.

Les campanes desfeien les tempestes i les pedregades. Existia el toc de tro per trencar-les amb l'ona expansiva. Més d'una vegada el metall atreïa l'exhalació dels llamps. El campaner confiava en el poder del so, i picava i repicava per protegir els vilatans i enviar el mal temps al poble del costat.

Anunciar la venda de peix, comunicar l'obertura d'un camp, advertir de vaixells desconeguts, acompanyar una processó, ser el fil musical d'un acte festiu, avisar del tancament de muralles, cridar a sometent... El so de les campanes era omnipresent. Si avui no entenem que no es despenyi el telèfon quan sona, aleshores era impensable no parar atenció a les campanes. Eren elements tan familiars que totes tenien nom, sobretot femení: la Miquela, la Caterina, la Bàrbara, la Juliana... El llenguatge manté mostres de la implantació campanera: "sentir tocar campanes i no saber on", "llençar les campanes al vol", "anar a toc de campana"...

Al llarg del segle XX els campanars es van electrificar i automatitzar. La llei de la uniformitat va fer callar els matisos, les expressions locals i les variants dels tocs. Amb prou feina ens queden els sons dels quarts i les hores. Els ciutadans del segle XXI sentim campanes i, com a molt, mirem el rellotge per comprovar que tot roda perfectament. Sentim campanes, no les escoltem! Amb la globalització, els quatre quilòmetres han quedat curts. Amb la tecnificació, les notícies ens arriben per totes bandes i a l'instant.

A Espanya hi ha 150.000 campanes, algunes de fa set-cents anys. Són monuments sonors que formen part del patrimoni cultural. Hi ha, ara, un moviment de dignificació que accepta una mecanització que no impedeixi els tocs manuals, que defensa la restauració de les instal·lacions originals i que treballa per la recuperació d'alguns tocs tradicionals. Val la pena: les campanes són l'única resta arqueològica sonora que existeix. I que per molts anys les puguem sentir! Millor: que per molts anys les puguem escoltar! ■

AMOR CAMPANER.

Les campanes atrauen encara, en ple segle XXI, un nombrós grup de persones, petits i grans, com es pot veure a la fotografia. En algunes poblacions, a falta de campaners pagats per les esglésies, són els propis ciutadans els que repiquen les campanes els dies de Festa Major i les vigílies de festiu.

 "El campaner confiava en el poder del so i repicava per protegir els vilatants"

"La societat cada cop sent més però escolta menys"

Gaspar Hernández és una de les veus més conegudes de Catalunya Ràdio. En aquesta emissora presenta cada dia *L'ofici de viure*, un programa sobre temes de creixement personal.

PER MARIA COLL

Com podem definir la paraula escoltar?

No crec en les definicions, ni en les etiquetes. Però crec en l'art d'escoltar.

En general, cada cop escoltem menys?

Sí, avui, la societat sent més, però escolta menys. Sentim amb una atenció dispersa i com que cada cop tenim més *inputs* que ens criden l'atenció, som incapaços de concentrar-nos en allò que ens estan dient. A més, a causa de la influències de les noves tecnologies, on els missatges cada cop han de ser més breus, les escoltes també són més breus.

Segons la seva experiència, en què consistiria aquest art d'escoltar?

L'art de saber escoltar requereix molta empatia vers l'altra persona i una disposició activa, és a dir, ens hem de sentir identificats amb la persona que ens transmet el missatge. En definitiva, l'art de saber escoltar té molt a veure, primer, amb la concentració, i, després, amb dirigir el pensament cap a la persona que ens parla. Quantes vegades ens parlen i nosaltres tenim el cap en una altra banda? Avui la societat ja no dóna importància a aquest art. Si escoltar va ser un valor, és evident que ara s'està perdent.

Com aconseguix que el seu interlocutor se senti escoltat?

Escoltant-lo. Cada oient és començar de zero. Deixar de banda el teu ego, els teus pensaments i concentrar-te en l'altre. Això, evidentment és un esforç.

Per tant, creu que per escoltar sempre cal complicitat emocional amb l'interlocutor?

Encara que pugui semblar molt grandiloqüent, crec que sí. Segons els experts, en un discurs, el missatge verbal només pesa un 30 per cent. El 70 per cent restant són els gestos, la mirada, l'aire... Tu pots dir una cosa i el cos contradir-la. Per tant, en el moment d'escoltar és important que hi hagi una implicació emocional de tota la persona. A part de l'orella, hauríem d'escoltar amb tots els sentits, però especialment, hauríem d'escoltar amb el cor. Ens hem d'implicar emocionalment amb l'altra persona, però, òbviament, sense envair el territori de l'altre.

Aquest límit és molt prim. Correm el perill d'escoltar,

perfil

El periodista Gaspar Hernández (La Vall d'en Bas, 1971), després d'anys d'experiència en les ones radiofòniques, s'ha convertit en un dels periodistes més coneguts de Catalunya Ràdio. En aquesta emissora ha capitanejat els informatius vespertins, durant tres anys el programa nocturn *Una nit a la Terra* i, actualment, dirigeix i presenta *L'ofici de viure*. En el camp de la premsa escrita, fa articles als diaris *El Punt*, *Avui*, *El Mundo*, *El Periódico* i a la televisió ha copresentat el programa de llibres *El Book Insignia*. També és professor de la Universitat Internacional de Catalunya. M. C. ■

"Si escoltar va ser un valor és evident que actualment s'està perdent"

implicar-nos i arribar a jutjar. Com saber fins on podem arribar?

Per mi, l'escolta ideal és aquella que, per una banda, supera el sentit de l'oïda, ja que de vegades el missatge important és aquell que no és diu amb les paraules sinó amb el gest, amb la mirada... I, per altra, l'escolta que acompanya, perquè aquesta només arriba fins on accepta aquell que parla. I tot això només es pot aconseguir si s'escolta des del cor, perquè mentre aquest organ es mostra més receptiu, la ment és plena de prejudicis i jutja sistemàticament.

El programa 'Una nit a la Terra', que l'any passat feia d'una a tres de la matinada a Catalunya Ràdio, li va demostrar que cada cop hi havia més gent amb necessitat de ser escoltada?

Sí. Els programes de matinada es presten a aquest joc. Però, d'aquell programa se'n podia extreure una doble lectura: sempre hi ha gent que li agrada escoltar i altres qui els agrada parlar. Josep Pla deia que a partir dels quaranta anys parlar molt és un exercici de vanitat. Hi ha gent que parla molt però no té empatia per adonar-se que l'altre no l'escolta. En aquest moment s'esdevé un diàleg de sords.

Quin dels dos tipus d'oient incrementa? Hi ha molta gent que truca davant la necessitat que algú l'escolti, encara que sigui un desconegut?

El percentatge de gent que truca a la ràdio perquè està sola i necessita que algú l'escolti sempre ha existit i existeix, però és molt reduït. Avui, el tipus d'oient que augmenta és aquell que truca a un programa per compartir una informació o inquietud, perquè pensa que pot ser útil per als altres. Actualment hi ha una conscienciació més gran al voltant de la solidaritat i la compassió i això fa que molta gent vulgui donar idees i ajudes als altres només a través de la parla.

Ara fa tres anys, estava realitzant un programa d'informació diària i va decidir canviar radicalment de registre i

fer programes basats en temàtiques de creixement personal. Què el va portar a fer aquest canvi?

En primer lloc, tinc la sensació que els mitjans de comunicació no connecten amb la vida, amb els problemes reals dels ciutadans, amb les seves preocupacions i interessos, i han creat un microcosmos particular amb molta influència i ple de violència verbal i agressivitat. Per això vaig decidir fer un programa que parlés de temes essencials i que, com a servei públic, pogués ajudar a la gent. I, en segon lloc, em preocupa com en aquesta societat l'odi i la crispació van en augment. Sobretot quan veig que certs mitjans de comunicació es dediquen a estimular-ho. Crec que els mitjans de comunicació hem de parlar de valors però sense parlar-ne, és a dir, sense fer discursos en abstracte, sinó d'una manera que la gent s'hi pugui sentir identificada. Per això, en el programa *L'ofici de viure* parlem d'emocions, com gestionar la ira, saber dir que no, la lentitud, etc.

Què creu que podríem solucionar d'aquest món si ens escoltèssim els uns als altres?

Pràcticament tot. El Dalai Lama, després de venir a Barcelona, va dir que calia escoltar Bin Laden. Si escoltèssim més hi haurien menys mal entesos, per tant, per començar, algú hauria d'escoltar l'enemic. Aquí diuen, "escoltar l'enemic, ni parlar-ne". Doncs són precisament les raons d'ells les primeres que hem d'escoltar. Recordo que ara fa uns anys vaig entrevistar en Patxi López, el secretari general dels socialistes bascos, i davant la pregunta "vostè negociaria amb un terrorista", va respondre "de cap manera". I li vaig dir: "Si vostè entrés en un supermercat i es trobés un terrorista amb una arma apuntant al cap de la caixa, començaria a insultar-lo o intentaria parlar amb ell?". I no va respondre. Em sembla que aquest exemple és gràfic. Si no ens escoltem és impossible entendre's. Cal més obertura de mires. Si ens escoltèssim potser no tindríem la sensació que la gent comença el dia com si anés a la guerra. ■

"Els mitjans han de parlar de valors, però sense fer discursos en abstracte"

Gaspar Hernández fotografiat a l'estudi de Catalunya Ràdio on cada vespre condueix el programa 'L'ofici de viure'.

Un llibre i un programa fruit d'una manera de viure el periodisme

'El llibre de les emocions'

Els darrers anys, Gaspar Hernández s'ha caracteritzat per presentar programes basats en la conducta humana i el creixement personal. Les darreres tres temporades ha dirigit a Catalunya Ràdio en franja nocturna el programa *Una nit a la Terra*, del qual se'n va publicar *El llibre de les emocions* (Ed. L'esfera dels llibres). Els pensaments d'una dona colgada sota una allau de neu, una mare que telefona a la radio al costat de la seva filla morta, un home cec que fotografia postes de sol, amigues que es retroben... són algunes de les històries amb valors que s'apleguen en aquest llibre i que un dia van ser explicades a la ràdio. ■

'L'ofici de viure'

Aquest any, continuant amb la seva línia periodística dels darrers temps, Gaspar Hernández ha estrenat programa també a Catalunya Ràdio; es titula *L'ofici de viure* (cada dia de vuit a nou del vespre). Un espai vespertí en el qual també es tracten temes de creixement personal, psicologia positiva i nova espiritualitat. En definitiva, a través de les ones s'ofereixen idees i consells professionals per viure amb més plenitud. Com gestionar la ira, com no tenir por, saber dir no, la sinceritat en la parella, el perfeccionisme... són alguns dels temes tractats fins al moment. ■

ESCOLTAR SENSE VEURE-HI...

Pere Badia

Depenents de l'orella

Una de les moltes idees que té la societat en general sobre les persones cegues és que tenim un sisè sentit que ens permet moure'ns millor per la vida. La veritat és que la necessitat obliga, i per pura supervivència el que fem és utilitzar millor la resta de sentits.

És evident que el sentit de l'oïda és fonamental per a les persones cegues; i la necessitat d'escoltar es fa imprescindible per poder realitzar tot tipus d'activitats en el nostre dia a dia. Alguns exemples demostren clarament la nostra dependència del sentit de l'oïda: per travessar el carrer hem d'escoltar atentament el so que fa el semàfor quan està verd; també per escriure amb ordinador necessitem altaveus, el teclat del telèfon mòbil ha d'estar sonoritzat... aquests són alguns dels exemples d'aparells que estan dotats d'unes aplicacions informàtiques, que porten un sistema de veu incorporat i ens permeten manejar-los amb certa normalitat.

Avui en dia i en els temps que vivim, plens de dificultats, la majoria de gent sent, però no escolta, com diríem ara "van al seu rotllo" ja que les pròpies tasques quotidianes a desenvolupar ens superen en moltes ocasions.

En una societat tan visual com la nostra, on sempre ens diuen que una imatge val més que mil paraules, el fet de saber

"Afortunadament als cecs no ens queda més remei que seguir escoltant"

escoltar (sense veure-hi) és cada vegada més necessari perquè les persones invidents puguin integrar-se, valorar i entendre tot el que succeeix al nostre voltant, a la societat en general.

Afortunadament als cecs, si volem viure en aquesta societat no ens queda més remei que parar l'orella i seguir escoltant. ■

Pere Badia ha estat responsable d'ONCE Catalunya durant set anys

20 valors

l'apunt

10.000 cecs a l'Estat Espanyol

La principal tasca de les associacions de cecs de Catalunya, que representen una població de 210.000 persones, entre cecs (10.000) i persones amb disminució visual, es reduir els obstacles existents als carrers o als locals públics. Són moltes les barreres que cada dia han de superar: papereres mal ubicades, arbres no protegits, bastides, senyals, etc. Però a més, cal tenir en compte els accessos als transports públics o en els locals d'oci. Però, per la seva gravetat, sobretot, alerten del perill de les barreres mentals, provocades pel desconeixement que la societat té de les necessitats i les capacitats dels disminuïts visuals. RED. ■

ELENA

Observadors de les mans

PER MARIA COLL

Els sords, i no és una contradicció, també escolten. No ho fan amb les orelles, però sí amb la vista. Miguel Àngel Prado, sord oralista, ens observa mentre contesta les nostres preguntes. “Els sords ens fixem amb més detalls del nostre interlocutor que aquells que gaudeixen dels cinc sentits, com per exemple, la roba, el rellotge...”, explica el Secretari de l’Associació de Sords de Mataró i el Maresme.

Un altre element molt important pels sords són les mans. En primer lloc, les mans esdevenen l’eina principal de comunicació pels sords profunds, els quals només tenen dues possibilitats per relacionar-se: la llengua dels signes o la lectura dels llavis. Precisament la visita de *Valors* a aquesta associació de defensa dels drets d’aquest col·lectiu de discapacitats té lloc en un moment especialment dolç: el Congrés dels Diputats acaba d’aprovar la llengua de signes

 "Quan no hi sents et fixes en altres detalls del teu interlocutor, com la roba, el rellotge..."

Miguel Àngel Prado.

com a coficial. “Ara els sords ja no ens sentirem tan aïllats i podrem, per exemple, exigir un traductor a les seus de les administracions i en els hospitals”, comenta Prado. I, és precisament, quan no hi ha traductors que els sords també s’han de fer entendre amb les mans.

A Catalunya hi ha entre tres mil i quatre mil sords, un col·lectiu que reivindica millors condicions laborals, menys barreres de comunicació, com indicadors no sonors en els espais públics; i una millor comprensió social. “Quan veiem una cosa per la tele i preguntem a alguna persona de què parlen o ens posen subtítols, només ens transmeten un resum, no entenen que els sords necessitem la mateixa informació que qualsevol altra persona, però, però comunicada més lentament”, es queixa el secretari de l’entitat. ■

21
valors

ELENA GELABERT

l'apunt

La llengua dels signes catalana

La Llengua de Signes Catalana és la llengua natural de les persones sordes de Catalunya. La seva existència té més de dos segles de trajectòria i actualment compte amb 25.000 usuaris. Té característiques similars a qualsevol altra llengua, és a dir, viu processos de canvi, evoluciona i reflecteix sentiments d'identitat i pertinença i, a més, constitueix un sistema lingüístic complet. Per tant, la llengua de signes no és universal, a l'Estat Espanyol existeix una llengua de signes espanyola i una de catalana, que es diferencia de l'altre per motius culturals, lingüístics i històrics. Ara totes dues han estat reconegudes a nivell oficial. RED. ■

Escoltar el silenci

Ivan Pera

Escoltar el silenci? Si no se sent res!". Ja sé que pot semblar paradigmàtic, però no hi ha res com escoltar el silenci. De fet, quan podem gaudir del silenci, podem sentir tot allò que el soroll no ens deixa sentir. I un cop posats a sentir, llavors estem disposats a escoltar. Escoltem doncs el silenci.

Vivim en l'època del soroll. El soroll és a tot arreu. El soroll és ben nihilista, perquè no? El soroll és una gran estratègia de màrqueting: "Tu crida l'atenció, fes que mirin i quan els tens a tiro, zas! Vens la moto". I ho apuntes en la llibreta com si fos un dogma, sense posar-hi cap però, que si ho diuen els experts... (els mateixos que parlen de lideratge...ja,ja,ja).

Escoltar el silenci és, sempre ho he cregut, una de les accions més transgressores en l'actualitat. Sí, som transgressors quan enmig de la plaça Santa Anna de Mataró i en hora punta (24 de desembre a les set de la tarda) ens disposem a restar en silenci per escoltar que és el Nadal. Per no perdre de vista què estem celebrant enmig del bombardeig de soroll i atrafegats i encisats amb infinitats de missatges. I alerta!, no renunciem a res (també comprem regals pels familiars i ho celebrem com fem tots), però sí demanem i, sobretot, conquerim deu minuts de silenci enmig de Mataró en ple 24 de desembre. Ens encanta cridar l'atenció escoltant el silenci.

Crec que escoltar el silenci és una necessitat i una oportunitat per a una millora de la qualitat de vida. Així una ciutat també ha de poder oferir espais concrets (públics i privats) on escoltar el silenci: ha de ser un servei públic més. I en tenim: els parcs, els claustres, els temples, els racons amagats, els espais naturals... Ara ens cal agafar l'hàbit personal de donar protagonisme al silenci i a l'exercici d'escoltar-lo.

Escoltar el silenci per tenir criteri. Criteri per decidir. Decidir per ser lliures. Escoltar el silenci ens fa més lliures. ■

Ivan Pera és sociòleg i un dels coordinadors de l'acte "10 minuts de silenci per escoltar el Nadal"

"Escoltar el silenci és, en l'actualitat, una de les accions més transgressores"

l'apunt

Qui té por del silenci?

"Associem el silenci amb la buidor, amb la desocupació. El silenci ens incomoda. Però també sabem que per gaudir millor de la vida ens cal el silenci. Per no deixar que les coses passin sense que ens sobtin. Per retrobar-nos, just al mateix punt on sempre ens perdem. Per fer una reflexió serena, sense pressions, sense compromisos. Ens cal el silenci per prendre decisions. El silenci ens permet escoltar. Més enllà del brujit".

Fragment del manifest "10 minuts de silenci per escoltar el Nadal", que es fa cada 24 desembre a les set de la tarda a la plaça Santa Anna de Mataró.

22 valors

PEL·LÍCULES RELACIONADES

Escolta...

Entra a la sala, asseu-te a la butaca i espera que s'apagui la llum. Escolta... les veus que arriben de la pantalla provenen de tots els racons de l'univers i parlen en tots els idiomes, però parant bé l'orella, escoltant, les entendràs. I sentiràs les dones de la iraniana *Offside* lluitant per entrar al futbol, l'exemple més absurd de la seva desigualtat. I les cantants kurdes de *Media Luna*, cantant en secret per una pàtria que no tenen. I els plors dels nens de

guerrilla de la mexicana a *El violín*, que busquen venjança per l'assassinat dels seus pares a mans de l'exèrcit. I els marines nordamericans de *Jarhead*, que riuen per no plorar per una guerra sense sentit. I sentiràs el xoc de gent de totes les races, com les de *Crash*, i com els xocs entre les persones fan avançar la història, tal i com ho explica el professor protagonista de *Half Nelson*. De vegades, sentiràs persones parlant el mateix idioma sense entendre's, com tants

"Totes les pe parlen. I el plane també, sobre 'U veritat incòmod

personatges de *Babel*. I altres ve dames europees poden mantenir u versa en tres idiomes diferents, co *hablada*. Totes les pel·lícules pa

Escoltar, dialogar

Núria Coll

Escoltar no és el mateix que sentir. Cada dia necessito que els meus alumnes m'escolting i necessito comprovar que m'escolting no que em senten. Quantes vegades estem davant d'una persona que ens explica una cosa i nosaltres tenim el nostre cap en altres pensaments? Constantment, necessitem ser escoltats i necessitem sentir que ens escolting i l'únic mitjà que tenim per comprovar que realment ens escolting és el diàleg. Si una persona em fa una pregunta coherent amb al que jo explico o simplement li faig jo i la resposta és encertada, això és una mostra de què aquella persona m'escolta. Hi ha d'haver diàleg per comprovar que un t'escolta. Si un fill va al seu pare i li explica una cosa i la resposta del progenitor és del tipus "sí fill sí" o "a molt bé", aquest fill no se sent escoltat, potser sentit, però no escoltat.

És tan important escoltar com ser escoltat. Escoltar significa aprendre coses dels altres, mostrar respecte per la persona que ens està explicant alguna cosa. A través d'una resposta, d'una pregunta o d'alguna afirmació de tant en tant és important demostrar al nostre interlocutor que ens preocupem per allò que ens diu, que ens interessa el seu discurs, l'altra cosa és que hi estiguem d'acord o no.

D'altra banda, ser escoltats ens ajuda a obrir-nos més. Una persona que creu que ningú l'escolta pot arribar a pensar que el que diu no és important, que se l'ignora i, per tant, pot arribar a tancar-se i a considerar que no té res a dir. En resum, cal saber escoltar i cal que ens escolting, perquè, tot això és la base d'un diàleg i sense diàleg no anem en lloc, només a mals entesos i prou. ■

Núria Coll
és mestra i arquitecta

el racó poètic
PER ALBERT PERA

Amor al fons

Qui tingui orelles per escoltar, que escolti, ens diu l'Evangeli. Bob Dylan volia que ho escoltessin en el vent... De gent desitjosa que se l'escolting, tot n'és ple. Tots volem ser escoltats, però, sabem escoltar? Reporto un testimoni de joventut, de quan sabia escoltar la falaguera emoció d'un amor perdurable....

Escolto el cant de la vida
amb un rerafons d'amor;
ens hem junyit a la rella
com si fóssim un, tots dos:
baf de terra remoguda
delerosa de llavor,
dia i nit, goig i ferida,
l'alegria i el dolor.
Quan ve que el dia s'apaga
la galta és un coixí dolç,
els ulls de mirada tendra,
el mateix centre del món.
Tenim pa blanc cada dia,
fins llençols repòs del jorn
i el suport de l'un a l'altre
com la més alta lliçó.
El murmur de les
ones
ens bressola la
cançó,
el crepit de les
flames
com torterol
xuclador
se'ns enduu per vius trajectes
abrandats de passió. ■

23
valors

pel·lícules

meta
Una
ode'''

també, encara que diu *Una veritat incòmoda* sobre un futur angoixant. I des del nostre passat més recent *13 rosas* clamen perquè el seu nom i la seva memòria no es perdi en l'oblit. JUDITH VIVES ■

recull de títols citats

Títol: *Offside, Media Luna, El violín, Jarhead, Crash, Babel, Una pel·lícula parlada, Una veritat incòmoda, 13 rosas.*

L'exvicepresident nordamericà Al Gore és l'autor de 'Una verdad incòmoda'.

s vegades, tres grans
mir una animada con-
s, com a *Una pel·lícula*
s parlen. I el planeta

GUGLEJAR | MARC DE SAN PEDRO

Musicoverly.com

Una de les pàgines de la web recomanada.

Musicoverly és sintonia amb el teu estat d'ànim. Musicoverly és la música que tu decideixes escoltar. Música per estimular, música per relaxar-te, música que indueix a l'optimisme... Es tracta doncs d'una plataforma que ofereix una gradació inesgotable de preferències musicals i l'oportunitat de cercar-la pel tema, l'estil o l'època que et sigui més suggerent.

Com a molts recursos de la web social els continguts s'ofereixen de franc si bé només per a una qualitat de so estàndard; per a escoltar en so d'alta fidelitat s'ofereix el servei en modalitat de pagament. Per comprovar-ho, només cal donar-te d'alta al web www.musicoverly.com i aquest jukebox de l'era d'Internet es posa en marxa d'immediat. Disposarem de l'oportunitat de descobrir nous grups musicals d'una manera original i guiada, endinsant-nos en un univers que inclou jazz, blues, rock, soul, clàssica, reggae o disco, entre d'altres estils disponibles. L'oferta està servida i l'usuari caldrà que decideixi què és el millor que pot fer en cada moment amb tota aquest oferta que té al davant: descobrir nous temes, contrastar estils, reeducar l'oïda... escoltar, escoltar i escoltar el bell llenguatge de la música.

Cada cop més lluny queda la solució del "fil musical" per donar ambient als establiments comercials i centres de treball, per estimular les neurones i fer més amable el tracte amb el públic i la feina. Si disposes d'un ordinador a l'abast i connexió a Internet pràcticament ja ho tens tot donat que els continguts són de ràpid i fàcil accés. ■

Per connectar directament amb la pàgina www.musicoverly.com

valors

butlleta de subscripció

**DESITJO SUBSCRIURE'M A LA REVISTA 'VALORS' (11 NÚMEROS L'ANY)
PER L'IMPORT DE 32 EUROS**

Nom _____
 Adreça _____ Codi Postal _____
 Població _____ Telèfon _____
 Correu electrònic _____ DNI _____

Forma de pagament

A través del Banc o Caixa (omple les dades bancàries)

DADES BANCÀRIES

Nom de l'entitat _____
 Adreça _____ Codi Postal _____ Població _____
 Titular del compte _____
 Entitat | | | | Oficina | | | | D.C. | | | | Número de compte | | | | | | | | | | Signatura _____

Quantitat: 32 euros euros (**Subscripció de suport**, per ajudar la revista)

Envia aquesta butlleta

al carrer Sant Josep 18-20
08301 Mataró

**TAMBÉ POTS
SUBSCRIURE'T
MITJANÇANT:
TELÈFON**

Truca al
620.749.138
(de dilluns a
divendres
de 9 a 21 h)

WEB

Omple amb les teves dades la butlleta que trobaràs a <http://valors.org>

FAX

Envia la teva butlleta al número 93.798.62.59

Ciutadans informats?

Antoni Aira

Amb canals de notícies que emeten les 24 hores del dia, amb Internet, amb centenars de cadenes radiofòniques i amb les parabòliques que ens recorden dia a dia que vivim en el món "glocal" teoritzat pel professor Manuel Castells, no hi ha qui s'atreveixi a dir que estem desinformats. La convicció, molt al contrari, és que avui més que mai formem part d'una societat d'individus informats. Però així com sembla evident que veure no és entendre, costa més d'assimilar que una constant pluja d'informació no és sinònim de ciutadans ben informats. I és que la majoria de persones, enmig d'aquesta pluja constant i monòtona, ja han oblidat l'impermeable que vesteixen i que els aïlla d'un constant degoteig d'informacions que els acompanya bàsicament com a música de fons.

Fa gairebé deu anys, el professor Giovanni Sartori va escriure una obra de referència: *Homo Videns. La sociedad teledirigida*. En aquest llibre, Sartori advertia dels perills que corre una societat que viu cofoia en clau audiovisual alhora que perd a marxes forçades un hàbit, el de la lectura, que és bàsic per a activar els mecanismes del pensament racional. Diu Sartori, amb molt d'encert, que en la societat actual "es pot estar informat de moltes coses, i malgrat això no comprendre-les". El seu raonament és plausible, tot i que pugui semblar paradoxal: la quantitat no comporta necessàriament la qualitat de la informació. L'allau de notícies que circulen a través dels mitjans de comunicació és tan gran que no hi ha qui pugui processar-les i assimilar-les en la seva totalitat. Es corre el risc que l'abundància de l'oferta informativa generi confusió entre els seus receptors. I davant d'això, per activa o per passiva, cada dia que passa tenim menys defenses per resistir-nos-hi.

Estem submergits en una economia global caracteritzada pel seu "informativisme", però això no garanteix ciutadans ben informats ja que tampoc no els demanda. De fet, el *fast-food* informatiu no fa més que rebaixar els estàndards de qualitat d'una clientela cada dia menys exigent.

Ho adverteix l'escriptor Ferran Sáez: la primera i més clarivident descripció de l'actual societat de la informació la trobem a *La condición postmoderna*, de Jean-François Lyotard. A finals dels anys setanta del segle XX, l'autor francès hi va escriure: "El saber és i serà produït per a ser venut, i és i serà consumit per a ser valorat en una nova producció: en tots dos casos, per a ser canviat. Deixarà de ser en sí mateix la seva pròpia finalitat". Quan això es dona, com de fet està passant, més que ciutadans informats caldria que ens consideréssim, a tot estirar, ciutadans envoltats d'informació. ■

Antoni Aira és periodista i professor de la Universitat Ramon Llull

l'apunt

Un llibre fruit d'escotar la gent

Un dels col·lectius que demana amb més ànsia atenció quan parlen són els avis. Ells ens aporten experiència, informació del passat, consells i, nosaltres, només escoltant-los, podem oferir-los companyia, estima i comprensió. Antoni Aira és autor de l'obra *La veu de l'experiència. Testimonis del passat pensant en el futur* (Dèria Editors, 2006), un llibre d'entrevistes a personalitats de la societat catalana nascuts el primer terç del segle XX i que demostren el llegat oral que la gent gran ens pot oferir si algú té interès per escoltar-los. En aquest cas es tracta de l'experiència de Josep Maria Ainaud de Lasarte, Josep Maria Ballarín, Jordi Bonet o Helena Cambó, entre altres. ■

per saber-ne més

- ◆ CONQUET, André. *Cómo aprender a escuchar*. Ed. Hogar del Libro. Barcelona, 1983.
- ◆ FABER, Adele. *Cómo hablar para que sus hijos le escuchen y cómo escuchar para que sus hijos le hablen*. Ed. Médici. Barcelona, 1997.
- ◆ FROMM, Erich. *El arte de escuchar*. Ed. Paidós. Barcelona, 2002.
- ◆ NICHOLS, Michael P. *El arte perdido de escuchar*. Ed. Urano. Barcelona, 1998.
- ◆ TORRALBA, Francesc. *L'art de saber escoltar*. Pagès Editors. Barcelona, 2006. 200 pàgs.